

Gotlands kommun

Beslut för förskoleklass och grundskola

efter prioriterad tillsyn i Högby skolan
belägen i Gotlands kommun

Tillsyn i Högbyskolan

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Gotlands kommun under våren 2015. Högbyskolan besöktes av Skolinspektionen den 14 och den 15 april 2015.

Måluppfyllelse och resultat

Kunskapsresultat

Årskurs 3

Enligt Skolverkets statistik (SIRIS) för 2014 nådde mellan 56 -100 procent av eleverna kravnivån på de olika delproven i de nationella ämnesproven i svenska. I de nationella ämnesproven i matematik nådde mellan 72-100 procent av eleverna kravnivån på de olika delproven.

Av skolans egen sammanställning framgår att 50 procent av eleverna nådde kunskapskraven i matematik i slutet av läsåret 2013/2014. I ämnet svenska nådde 83 procent av eleverna kunskapskraven. I de samhällsorienterande och de naturorienterande ämnena nådde 100 procent av eleverna kunskapskraven.

Årskurs 6

Skolverkets statistik visar att andelen elever som nådde minst betyget E i årskurs 6 läsåret 2013/2014 var nästintill 100 procent i samtliga ämnen förutom i matematik där 76 procent av eleverna nådde minst betyget E. Den genomsnittliga betygspoängen för respektive ämne var läsåret 2013/2014 högst i ämnet hem-och konsumentkunskap (15,5) och lägst i matematik (10,3). Betygspoängen för skolans elever är i de flesta ämnen något lägre än rikets siffror.

Årskurs 9

Enligt Skolverkets statistik var skolans genomsnittliga meritvärde 206 poäng våren 2014. I riket var meritvärdet 215 poäng. Meritvärdet har varierat de senaste fem åren mellan 202 poäng år 2013 och högst år 2011 (220 poäng). Andelen elever i årskurs 9 som uppnådde kunskapskraven i alla ämnen våren 2014 var 74 procent, att jämföras med rikets 77 procent. 81 procent av eleverna var behöriga till både yrkesprogram och högskoleföreberedande program. Motsvarande siffror för riket var 87 respektive 86 procent.

Översikt över konstaterade brister i verksamheten

Skolinspektionens ingripanden

Område	Typ av ingripande	Senaste datum för redovisning
1. Undervisning och lärande	Föreläggande	2015-11-20
2. Extra anpassningar och särskilt stöd	Föreläggande	2015-11-20
3. Bedömning och betygssättning	Ingen brist konstaterad	
4. Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling	Föreläggande	2015-11-20
5. Förutsättningar för lärande och trygghet	Föreläggande	2015-11-20
6. Styrning och utveckling av verksamheten	Föreläggande	2015-11-20

I kolumnen "Typ av ingripande" anges den allvarligaste formen av ingripande. Skolinspektionen har meddelat inom det arbetsområde som granskats. Skolinspektionens bedömningar och datum för när huvudmannen senast ska ha åtgärdat bristerna anges längre fram i detta beslut.

Sammanfattande bedömning

Skolinspektionens tillsyn visar att skolan behöver arbeta med att ge eleverna studiero på samtliga lektioner och se till att skolmiljön är fri från kränkningar. Lärarna behöver stärka elevens vilja att lära, lärarnas samarbete och samverkan över ämnesgränser behöver förbättras så att eleverna ges möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet. Utredningen visar även att det finns brister i det systematiska kvalitetsarbetet. Det är viktigt att rektorn tillsammans med lärarna systematiskt och kontinuerligt analyserar undervisningen och kunskapsresultaten på skolövergripande nivå för att sedan omsätta analysresultaten i åtgärder. Tillsynen visar vidare att det inte finns någon personal på skolan som fullgör uppgifter kopplade till elevernas behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet för elever i de yngre skolåren. Rektorn behöver även säkerställa att eleverna ges ett reellt

inflytande över undervisningen samt att det särskilda stödet för elever i behov av sådant stöd ges enligt kraven i skollagen.

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Gotlands kommun att senast den 23 oktober 2015 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Skolan ska se till att den ordinarie undervisningen utgår från och genomförs på ett sådant sätt att den främjar elevernas möjligheter att nå de nationella målen och kunskapskraven. I detta ingår att läraren ger eleverna ett aktivt lärarstöd genom att exempelvis genomföra strukturerade lektioner, genomföra undervisningen utifrån tydliga mål och syften och ge eleverna tydliga beskrivningar och förklaringar. Vidare anpassar läraren undervisningen efter elevernas olika förkunskaper, intressen och lärostilar och ger eleverna såväl stöd som stimulans och utmaningar. I detta arbete kan samråd med elevhälsan underlätta. Genom bland annat en varierad, stimulerande och utmanande undervisning, och genom konstruktiv återkoppling, stärker läraren elevernas vilja att lära. För att kunna individanpassa undervisningen och ge eleverna inflytande över denna är det centralt att läraren skaffar sig kunskap om elevernas olika behov och förutsättningar, liksom låter eleverna vara delaktiga i planeringen av undervisningen.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Gotlands kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Lärarna stärker elevernas vilja att lära och deras tillit till den egna förmågan. (Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.2. Kunskaper)
- Lärarna ser till att eleverna får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. (Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Säkerställa att lärarna stärker elevernas vilja att lära och deras tillit till den egna förmågan.
- Ge eleverna ett reellt inflytande över undervisningens innehåll.

Motivering till bedömning av brist

Tillit till elevernas förmåga

Enligt läroplanen ska skolan bland annat ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola kan känna tillit till sin egen förmåga. Vidare framgår att läraren ska stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan.

Vid Skolinspektionens intervjuer med både t.f. rektor, representanter för elevhälsan samt intervjuer med elever i årskurs 5-6 och årskurs 7-9 framkommer att på grund av den varierande elevsynen som råder på skolan finns elever som upplever att de sällan eller aldrig får uppmuntran från sina lärare. Elever uppger att de sällan får höra positiva värdeomdömen utan att lärarna istället uttrycker att "du måste jobba bättre". Elever berättar även att de fått höra påståenden som "det kommer att gå bra för dig på introduktionsprogrammet när du börjar på gymnasiet" trots att de inte har för avsikt att gå på något introduktionsprogram utan istället få betyg för att söka till ett nationellt program.

T.f. rektor uppger att det bland lärarkollegiet råder olika syn på elevernas förmågor och att inte all personal har och förmedlar tillit till att eleverna ska kunna uppnå kunskapskraven i samtliga ämnen. Representanter för elevhälsan säger i intervju att de är medvetna om att elever inte upplever att alla lärare lyfter dem i sin kunskapsinhämtning och de uppger även att många av eleverna har tappat motivation och glädje till att studera. Lärare uppger i intervjuerna olika orsaker till att de inte tror att samtliga elever kommer att nå kunskapskraven, såsom; stor in-och utflyttning i Hemse vilket skapar oro i klasserna, svåra hemförhållanden.

Skolinspektionens bedömning, utifrån samtliga intervjuer, är att lärarna måste stärka eleverna i Högbyskolan att känna större tillit till den egna förmågan och att de behöver bli stärkta i sin vilja att lära för att på så sätt kunna nå längre i sin kunskapsinhämtning.

Reellt inflytande

Enligt skollagen (4 kap. 9 §) ska eleverna ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Informationen och formerna för elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad.

Beslut

2015-06-02

6 (17)

Dnr 43-2014:7840

Av läroplanen framgår att lärarna har ett utpekat ansvar för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 674) anges att eleverna har rätt till inflytande över undervisningen, skolmiljön och verksamheten i övrigt. Kravet på att eleverna ska stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen innebär att det inte är tillräckligt att eleverna ges möjlighet att ta del i detta arbete utan det krävs ett mer aktivt arbete från skolans sida.

Vid Skolinspektionens intervjuer med elever på Högbyskolan framkommer det att de i olika utsträckning får vara med och påverka undervisningen. De uppger att det för det mesta är lärarna som bestämmer och att lärarna sällan frågar efter på vilket sätt eleverna vill arbeta. Några av eleverna i årskurs 7-9 berättar att de försöker att ha inflytande i undervisningen men att de upplever att deras önskemål inte lyssnas på eller genomförs. Enligt vissa av eleverna kan de ha ett visst inflytande över redovisningsformer, till exempel om de ska redovisa muntligt eller skriftligt. Som exempel nämner även eleverna att de får möjlighet att välja inom vissa av de samhällsorienterande ämnena om de vill göra en film eller en Power Point presentation som redovisning.

Lärarna bekräftar till stora delar elevernas bild av ett begränsat elevinflytande. De uppger att det inte finns någon systematisk pedagogisk diskussion på skolan kring vad elevinflytande är. Några av lärarna ger även som exempel att de låter eleverna välja mellan att göra collage eller Power Point presentation för att redovisa sina arbeten.

T.f. rektorn säger i intervju med Skolinspektionen att det är lärarberoende hur mycket inflytande eleverna har. Vidare uppger t.f. rektorn att det var längesen man på skolan gemensamt diskuterade det reella inflytandet för eleverna.

Skolinspektionens utredning visar att eleverna på Högbyskolan inte ges möjlighet till inflytande över undervisningens innehåll. Det inflytande som elever och lärare ger som exempel handlar ofta om val mellan olika alternativ och endast om val av redovisningsformer. Utredningen visar även att det inte förs någon gemensam diskussion om hur eleverna ska ges möjlighet till inflytande. Inflytande är av vikt för att eleven ska ges en större möjlighet att nå så långt som möjligt i sin kunskapsinhämtning och skapa förståelse för det egna lärandet.

Motivering till föreläggande som ingripande

Eftersom verksamheten vid Högbyskolan inte uppfyller de krav som ställs i författningarna, föreligger skäl att förelägga Gotlands kommun att vidta åtgärder för att avhjälpa konstaterade brister.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolans lärmiljöer måste anpassas så att de elever som riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås får stöd i form av extra anpassningar eller särskilt stöd. Skolan ska utveckla metoder för att stimulera och stödja tills åtgärderna får effekt genom att situationen för den enskilda eleven eller en grupp elever förbättras.

När skolans arbetssätt och arbetsformer inte är tillräckliga för att möta elevens behov ska en analys genomföras av hur skolan kan anpassa lärmiljöerna eller undervisningens innehåll och genomförande. Skolans svårigheter att möta elevens behov kan framkomma till exempel i undervisningen, genom resultat på nationella prov eller genom uppgift från eleven och dess vårdnadshavare. Lärare och elevhälsa ska oftast samråda för att kunna avgöra lämpliga insatser. Eleven och vårdnadshavaren ska vara delaktiga i detta. Det kan också handla om att skolan behöver förbättra sitt arbete med att hjälpa en elev med att planera och strukturera sina studier, färdighetsträning, specialpedagogiska insatser under en kortare tid, särskilda hjälpmedel eller utrustning och digital teknik med anpassade programvaror eller mer långvariga insatser såsom studiehandledning på modersmål eller regelbundna specialpedagogiska insatser såsom regelbunden kontakt med en speciallärare. Huvudregeln är att särskilt stöd ska ges i elevens ordinarie grupp om inte detta visats vara olämpligt utifrån elevens behov. Insatserna ska utvärderas och korrigeras om de inte haft avsedd effekt.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Gotlands kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Visar utredningen att en elev är i behov av särskilt stöd ges eleven sådant stöd på det sätt och i den omfattning som behövs, för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. (3 kap. 8–12 §§ skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Säkerställa att åtgärdsprogrammen anger hur elevernas behov ska tillgodoses.
- Säkerställa att besluten om enskild undervisning och i särskild undervisningsgrupp anger skälen för besluten.

Motivering till bedömning av brist

Enligt skollagen ska ett åtgärdsprogram utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och när åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Av skollagen framgår vidare att om det finns särskilda skäl får ett beslut innebära att särskilt stöd ges enskilt eller i en annan undervisningsgrupp (särskild undervisningsgrupp) än den som eleven normalt hör till. Om det särskilda stödet för en elev inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar, får avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång) även göras. Rektor ansvarar för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning i den aktuella skolformen.

Skolinspektionens utredning visar att det på Högbyskolan finns ett antal elever som får särskilt stöd i form av enskild undervisning och i särskild undervisningsgrupp. Skolinspektionen har tagit del av utarbetade åtgärdsprogram för eleverna samt beslut om att eleverna ska få stöd i särskild undervisningsgrupp. I dokumenten kring beslut om att särskilt stöd ska ges i särskild undervisningsgrupp framgår inte tydligt motiveringen till besluten, det vill säga varför skolan bedömer att elevens behov av särskilt stöd bättre kan tillgodoses enskild undervisning och/eller i en särskild undervisningsgrupp än genom annat särskilt stöd.

Skolinspektionen gör bedömningen att skolans beslut om enskild undervisning och särskild undervisningsgrupp inte uppfyller författningarnas krav.

Skolinspektionen vill poängtera att eleven ska ges stöd i en annan undervisningsgrupp än eleven normalt tillhör enbart om det finns särskilda skäl för detta. Elevernas behov av undervisning i en särskild undervisningsgrupp ska regelmässigt omprövas och målet är att eleven ska kunna återvända till sin ordinarie klass samt att ett sådant stöd inte ska avse längre tid än nödvändigt.

Motivering till föreläggande som ingripande

Eftersom verksamheten vid Högbyskolan inte uppfyller de krav som ställs i författningarna, föreligger skäl att förelägga Gotlands kommun att vidta åtgärder för att avhjälpa konstaterade brister.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolan ska, i det dagliga arbetet, arbeta för att elevernas lärmiljö ska präglas av trygghet och studiero och är fri från kränkande behandling. Skolan ska se till att eleverna kan bedriva sina studier i en lugn miljö där de exempelvis inte störs, hotas eller känner sig otrygga av andra elever. Denna miljö bör inte begränsas till enbart lektionssalar, utan även gälla övriga studieutrymmen på skolan som exempelvis skolbibliotek, grupprum. Vidare ska skolan genomföra åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever vid skolan. Om en enskild elev upplever sig kränkt ska omständigheterna utredas, och i förekommande fall åtgärdas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Gotlands kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (5 kap. 3 § skollagen)
- Vid skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. (6 kap. 6–10 §§ skollagen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Vidta åtgärder för att tillförsäkra eleverna studiero.
- Bedriva ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling.

Motivering till bedömning av brist***Studiero***

Enligt skollagen ska utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av studiero.

De elever vid Högbyskolan som Skolinspektionen intervjuat beskriver att det finns brister när det gäller studiero i flera klasser och att detta är till stor del beroende av respektive lärares förmåga att hålla ordning. Eleverna i de lägre årskurserna berättar att det är stimmigt och att de ibland har svårt att koncentrera sig. De äldre eleverna upplever även de att det är stimmigt på vissa lektioner och de beskriver att det finns elever som har valt att arbeta hemma med att skriva vissa uppgifter för att det varit för oroligt på lektionerna. I vissa årskurser beskriver eleverna att de har mer fokus på arbetet i

skolan eftersom det upplever att det är "mer på allvar" i de senare årskurserna. Skolinspektionens enkäter visar även på låga resultat kring området studiero.

Av intervju med t.f. rektorn, lärarna och representanter för elevhälsan framgår att de är medvetna om bristerna avseende studiero och att ytterligare åtgärder behöver vidtas. Lärarna och t.f. rektorn uppger att de regler som finns på skolan inte efterföljs av alla lärare och att det inte råder samsyn i personalgruppen kring vilka regler som skolan har.

Skolinspektionen konstaterar att det finns brister när det gäller elevernas studiero, särskilt i vissa klasser. Alla intervjugrupper bekräftar elevernas beskrivningar av att ordningen störs på en del lektioner. Det framkommer även att lärarna inte på ett gemensamt sätt säkerställer att de framtagna reglerna efterlevs. För att alla eleverna ska ges förutsättningar att utveckla sina kunskaper är det angeläget att skolan vidtar de åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna studiero

Bedriva ett målinriktat arbete för att förebygga och förhindra kränkande behandling

Av skollagen framgår att huvudmannen ska se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. Huvudmannen ska se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling. Enligt läroplanen ska alla som arbetar i skolan aktivt motverka diskriminering och kränkande behandling av individer eller grupper. Lärarna ska enligt läroplanen uppmärksamma och i samråd med övrig skolpersonal vidta nödvändiga åtgärder för att förebygga och motverka alla former av diskriminering och kränkande behandling.

Av förarbetena till skollagen framgår att inom till exempel en skola måste rektorn och annan personal vara uppmärksam på den jargong och beteendemönster som råder mellan eleverna och se till att miljön på skolan inte inbjuder till sådana missförhållanden. (Prop. 2005/06:38 s. 140.)

Eleverna i de yngre skolåren berättar i intervju att det finns elever som använder sig av verbala kränkningar som till exempel könsord, svordomar på olika språk och att det finns en jargong på skolan där man ibland hälsar på varandra som "hej din lille fan". Enligt elever finns det andra elever som upptäckt hakkors ritat på sin bänk. Elever uppger även att de inte heller kan lita på alla vuxna. Elever ger som exempel att de upplever att uppgifter som de lämnar i förtroende till en lärare sprids till andra lärare utan elevens vetskap. Eleverna i de äldre årskurserna uppger även de att det ofta förekommer rasistiska uttryck och att ordet "bög" används som nedsättande tillmäle. Även hårda ord som "jag ska skjuta skallen av dig" har förekommit. De uppger att man inte får se ut som man vill och att man kan få nedsättande kommentarer

om sitt klädval. Elever berättar vidare att de haft temadagar om respekt men att problemen har fortsatt och att det finns hakkors på väggarna som ingen tagit bort. De uppger att det finns lärare som inte bryr sig om elever som uttalar sig rasistiskt utanför klassrummet. Elever berättar även att lärare har olika regler om vad som är tillåtet att göra under skoldagen och på lektioner och att de följer dem olika bra. En del bättre än andra.

Representanter för elevhälsan uppger att om eleverna säger att det förekommer kränkningar på skolan "så är det så" och bekräftar att man arbetat med temadagar kring respekt. Bland annat genom samarbets- och värderingsövningar i klasserna och "HBTQ – samtal" utifrån att det framkommit att det finns elever som upplever att det inte är okej att vara den man är utan att man måste vara på ett speciellt sätt för att passa in. Representanter för Elevhälsan uppger att skolan arbetat med ledarskap i klassrummet som fortbildning men säger även att bemötandet och förhållningssättet kring elever skiljer sig åt mellan lärarna. Lärarna i de yngre åldrarna berättar att eleverna kan slänga ur sig rasistiska kommentarer och använda ordet "bög" som nedsättande tillmäle men att de gör det utan att veta vad det betyder. Lärarna uppger att de har samsyn i kollegiet, att de gått igenom regler tillsammans om hur de ska agera. Lärarna i de äldre årskurserna beskriver att trots att regler finns så följs de inte av vare sig elever eller vuxna. I stort sett är eleverna snälla mot varandra men det finns tjejgrupper som fryser ut varandra, enligt lärarna. En del av eleverna är impulsiva och "då kan det komma ut vad som helst". Lärarna bekräftar i intervju att de följer de regler som finns på olika sätt men att det samtidigt är en varm stämning på skolan.

T.f. rektor bekräftar i intervju med Skolinspektionen att skolans regler inte efterföljs på samma sätt av all personal. T.f. rektorn berättar vidare att trots att skolan arbetat mycket med värdegrunden det sista läsåret, bland annat via temadagar, så behöver mer göras kring bland annat att lärarnas bemötande av elever samt att de agerar olika vid kränkningar.

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans målinriktade arbete mot kränkande behandling. Skolinspektionens intervjuer med t.f. rektor, representanter för elevhälsan, lärare och elever visar att det trots ett påbörjat arbete kring värdegrundsfrågor med bland annat olika temadagar kring "Respekt" så förekommer det kränkningar elever emellan på skolan.

Utredningen visar även att personalen på Högbyskolan reagerar på olika sätt vid kränkningar. Mot bakgrund av att elever uppger att det förekommer kränkningar i skolan är det av stor vikt att ett gemensamt och målinriktat arbete bedrivs. Arbetet med att förebygga kränkande behandling och främja lika rättigheter och möjligheter är en av verksamhetens fortgående uppgifter

och kan därför inte drivas enbart som ett enskilt projekt, under särskilda lektioner eller bestå av enstaka tillfälliga insatser.

Motivering till föreläggande som ingripande

Eftersom verksamheten vid Högbysskolan inte uppfyller de krav som ställs i författningarna, föreligger skäl att förelägga Gotlands kommun för att vidta åtgärder för att avhjälpa konstaterade brister.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolan ska se till att viktiga förutsättningar för elevernas lärande och trygghet är uppfyllda på skolan. Rektorn ska i ett tidigt skede uppmärksamma elever som av ogiltiga skäl inte deltar i skolarbetet, så att eleven så snart som möjligt deltar. Skolan ska bedriva ett aktivt värdegrundarbete, som innebär att exempelvis grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter kommer till uttryck i praktisk handling.

Vidare ska lärarna ha kompetens och samverka med varandra, för att genom till exempel erfarenhetsutbyte utveckla skolans undervisning. Centrala stödfunktioner som skolbibliotek, elevhälsa och studie- och yrkesvägledning används aktivt i utbildningen, för att stödja och främja elevernas utveckling mot de nationella målen. Skolan ska således inte bara ha tillgång till dessa funktioner, utan de ska kontinuerligt användas i undervisning och övrig skolverksamhet.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Gotlands kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Lärarna vid skolenheten samverkar med varandra i arbetet med att nå utbildningsmålen. (Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper)
- Den studie- och yrkesorienterande verksamheten tillgodoser elevernas behov av vägledning inför elevernas val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet. (2 kap. 29 § skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Lärarna ska samverka med avarandra i arbetet med att nå utbildningsmålen.
- Ge samtliga elever tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses.

Motivering till bedömning av brist

Samverkan

Enligt läroplanen ska läraren samverka med andra lärare i arbetet med att nå utbildningsmålen.

I Skolverkets allmänna råd om planering och genomförande av undervisning (SKOLFS 2011:149) anges att rektorn bör utveckla former för samverkan och kunskapsutbyte mellan lärarna. Detta förutsätter att rektorn ger möjlighet för lärare, att enskilt och tillsammans med andra lärare, kontinuerligt planera, följa upp och anpassa undervisningen så att den i så stor utsträckning som möjligt gynnar varje elevs kunskapsutveckling.

Lärarna i de lägre åldrarna uppger till Skolinspektionen att de behöver mer tid för samarbete, att de kan känna sig ensamma i det pedagogiska arbetet och att samverkan är något som behöver utvecklas på skolan. Några av lärarna uppger även att det är "ni och vi" mellan förskoleklass – årskurs 6 och årskurs 7-9 som ligger i olika byggnader på skolområdet. Lärare beskriver även att alla lärare inte vill samarbeta eller arbeta ämnesintegrerat. En del av lärarna i de högre årskurserna uppger att de inte har haft några ämneskonferenser på länge. Lärare uppger även att Högbyskolan är som två skolor och att samarbetet mellan förskoleklass samt årskurserna 1-6 och 7-9 i det närmaste är obefintligt. Elever som Skolinspektionen intervjuat kan heller inte ge några exempel på samordning av ämnen, eller att de jobbar ämnesintegrerat. T.f. rektorn uppger till Skolinspektionen att den största utmaningen för skolan är att alla lärare ska "vara med på taget" och känna att man är här för elevernas skull och att de även innebär att lärarna måste samarbeta mer. En åtgärd i detta arbete är skolans deltagande i ett utvecklingsprojekt med syfte att höja skolans kunskapsresultat och utveckla skolans interna processer och arbetssätt för att skapa en mer lärande organisation är ett led i detta.

Skolinspektionen bedömer utifrån det som har framkommit i intervjuerna att samverkan mellan lärarna och samordning mellan ämnesområden måste utvecklas på Högbyskolan. Skolinspektionen bedömer att rektorn på Högbyskolan behöver skapa förutsättningar för skolans lärare att samverka i högre utsträckning.

Studie-och yrkesvägledning

Enligt skollagen ska elever i alla skolformer utom förskolan och förskoleklassen ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. Enligt läroplanen för grundskolan ska studie- och yrkesvägledaren, eller den personal som fullgör motsvarande uppgifter, informera och vägleda eleverna inför den fortsatta utbildningen och yrkesinriktningen och särskilt uppmärksamma möjligheterna för elever med funktionsnedsättning, samt vara till stöd för den övriga personalens studie-och yrkesorienterande insatser.

I tillsynen framkommer att skolan har en anställd studie -och yrkesvägledare. Studie- och yrkesvägledningen ges dock främst till eleverna i årskurserna 7-9. För de lägre årskurserna finns enligt t.f. rektorn ingen på skolan som har ett uppdrag att vägleda eleverna inför framtida utbildnings- och yrkesverksamhet. Dock förekommer det nu, enligt t.f. rektor, samtal med samtliga rektorer i Visby hur man framöver ska arbeta likvärdigt i denna fråga.

Lärarna uppger att den studie-och yrkesvägledare som finns på skolan endast "jobbar mot" de äldre eleverna. I intervjuer med lärare i de lägre skolåren framkommer att ingen av den pedagogiska personalen har något specifikt uppdrag eller att det finns någon övergripande plan för hur eleverna i de lägre skolåren ska få handledning för fortsatta studier och yrkesval.

Skolinspektionens utredning visar att eleverna i de yngre årskurserna inte har tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför framtida val av utbildnings- och yrkesverksamhet tillgodoses. Det innebär, enligt Skolinspektionen, en risk för att alla elever inte får nödvändig information om framtida utbildnings- och yrkesval.

Motivering till föreläggande som ingripande

Eftersom verksamheten vid Högbyskolan inte uppfyller de krav som ställs i författningarna, föreligger skäl att förelägga Gotlands kommun för att vidta åtgärder för att avhjälpa konstaterade brister.

Styrning och utveckling av verksamheten

Rektor ska, genom ett aktivt ledarskap, styra och utveckla verksamheten vid skolan så att alla elever ges en likvärdig utbildning av god kvalitet i en trygg miljö. Därför ska rektor, tillsammans med elever och personal, ha ett långsiktigt arbete för att nå detta syfte. Arbetet sker genom att utifrån en analys av nuläget identifiera verksamhetens utvecklingsbehov och med grund i denna analys sedan vidta nödvändiga förbättringsåtgärder. Detta innebär exempelvis att personalen ges kompetensutveckling

som motsvarar de behov som framkommit genom analys av verksamhetens förbättringsområden. Det innebär också att rektor fördelar verksamhetens resurser på ett sätt som svarar mot elevernas behov, så att alla elever ges förutsättningar att nå målen för utbildningen.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Gotlands kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Rektorn följer upp skolenhetens resultat samt trygghet och studiero. Uppföljningen genomförs i relation till de nationella målen och dokumenteras. (1 kap. 4 §, 4 kap. 4–6 §§ och 5 kap. 3 § skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen beslutar rektorn om nödvändiga utvecklingsåtgärder, och dokumenterar de beslutade åtgärderna. (4 kap. 4–7 §§ skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Tillsammans med personal och med utgångspunkt i uppföljningen analysera vad som påverkar och orsakar resultaten och måluppfyllelsen på skolövergripande nivå.
- Identifiera utvecklingsområden utifrån analysen och besluta vilka insatser som ska prioriteras.
- Dokumentera det systematiska kvalitetsarbetet.

Motivering till bedömning av brist

Enligt skollagen är det rektorns ansvar att se till att det på skolenhetsnivå bedrivs ett systematiskt och kontinuerligt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen och att detta arbete dokumenteras. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.

Enligt Skolverkets allmänna råd om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet (SKOLFS 2012:98) innebär systematiskt och kontinuerligt att arbetet ska bedrivas strukturerat och uthålligt med fokus på en långsiktig utveckling. Varje skolenhet måste därför hitta sina former och rutiner för kvalitetsarbetet. Utgångspunkten är alltid densamma, att identifiera

utvecklingsområden för ökad måluppfyllelse i förhållande till de nationella målen.

Vidare bör rektorn se till att dokumentationen av kvalitetsarbetet är tillräcklig för att ligga till grund för analys och beslut på enhetsnivå om prioriteringar av utvecklingsinsatser, skapa rutiner och former för dokumentation som är effektiva och ändamålsenliga för enhetens kvalitetsarbete, samt sträva efter att dokumentationen ger en samlad bild av utbildningens kvalitet inom enheten.

Högskolan är enligt t.f. rektor precis i början av att arbeta enligt ett årshjul som initierats av den tidigare rektorn. Det arbetet har dock avstannat bland annat på grund av rektorsbyte. T.f. rektorn beskriver att tidigare rektorn har begärt in alla lärares pedagogiska planeringar och att rektor och lärare gemensamt bland annat diskuterar betygsresultaten på en arbetsplatsträff innan jul. Betygsresultaten diskuterades och frågor som "Var sticker ditt ämne ut" och "Vad tror ni det beror på" diskuterades. Enligt t.f. rektorn har denna analys inte sammanställts ännu. I den informationsinhämtning som Skolinspektionen begär in inför tillsynen uppger den dåvarande rektorn att det är förvaltningen som sammanställer alla resultat för de olika skolorna och att alla rektorer kan beställa vilka sammanställningar som önskas. Dessa ska enligt rektorn diskuteras både arbetslagsvis och ämnesvis. Lärarna beskriver att de sitter i 45 minuter varje år och diskuterar i samband med resultaten som kommer från förvaltningen, "Måttbandet". De uppger att den tiden är alldeles för kort men att de har kommit med förslag på åtgärder till rektor men att inget händer utifrån de förslag på åtgärder som de föreslagit. De uppger även att de inte haft någon utvärdering av förra årets resultatsammanställning "Måttband". Kvalitet i undervisningen diskuterar de endast inom ramen för matematiklyftet och inte i andra ämnen, enligt lärarna. Skolan kan inte uppvisa något samlat dokumenterat systematiskt kvalitetsarbete vid tiden för tillsynen.

Skolinspektionen bedömer att det saknas analyser samt uppföljning av skolans kunskapsresultat på skolövergripande nivå. Dokumenterade analyser är av stor vikt för att kunna vidta relevanta åtgärder för att höja måluppfyllelsen ytterligare i Högskolan. Bristen på analys av skolövergripande resultat innebär, enligt Skolinspektionen, att skolan inte har tillräckliga underlag för att kunna besluta om åtgärder för förbättring, för att ytterst kunna höja elevernas kunskapsresultat. Utan att tydligt ha identifierat utvecklingsområden och analyserat troliga orsaker till elevernas kunskapsresultat finns det risk att de åtgärder som skolan bestämmer inte kommer att få avsedd effekt.

Motivering till föreläggande som ingripande

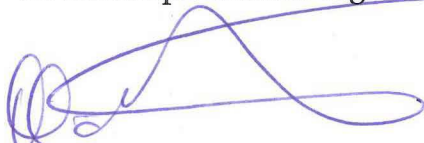
Eftersom verksamheten vid Högbyskolan inte uppfyller de krav som ställs i författningarna, föreligger skäl att förelägga Gotlands kommun att vidta åtgärder för att avhjälpa konstaterade brister.

Övriga arbetsområden***Bedömning och betygssättning***

Skolan ska se till att läraren gör en allsidig bedömning av elevernas kunskaper utifrån de nationella kunskapskraven, och ger eleven och dess vårdnadshavare information om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling. Eleven ska, när omdömen ges eller betyg sätts i olika ämnen, enbart bedömas utifrån de nationella kunskapskraven och inte utifrån andra kriterier som läraren och skolan själv upprättat. Lärarens analyser av elevernas kunskaper ska bygga på olika underlag, som tillsammans ger en bred och allsidig bild av elevernas kunskaper. I detta ingår att läraren bl.a. ska använda sig av nationella ämnesprov tillsammans med övriga muntliga och skriftliga elevprestationer. Vidare ska skolan göra eleven och dess vårdnadshavare delaktiga i elevens utveckling genom att, löpande under studietiden och genom utvecklingssamtal, informera om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling och hur denna bäst kan stödjas.

Bedömning

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att skolenheten uppfyller författningarnas krav inom detta arbetsområde.

På Skolinspektionens vägnar

Mathias Ljungström
Beslutsfattare

Anki Näckstam
Föredragande

Bilagor

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Bilaga 2: Fakta om Högbyskolan

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen granskar regelbundet all skolverksamhet i hela landet, för att se att den följer de lagar, regler och läroplaner som finns för verksamheten. Målet är att bidra till alla barns och elevers lika rätt till god utbildning i en trygg miljö, där alla når minst godkänt i alla ämnen.

Skolinspektionen granskar alla huvudmän, vilket innebär alla kommuner, utbildningsföretag och andra organisationer som driver skolverksamhet. Tillsynen görs vart tredje år. All skolverksamhet som en viss huvudman ansvarar för ingår i tillsynen. Det handlar om förskola, förskoleklass, grundskola, gymnasieskola, grund- och gymnasiesärskola, vuxenutbildning, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet.

Alla skolenheter ingår i tillsynen. Skolinspektionen prioriterar att besöka de skolor där en hög andel elever riskerar att inte få den utbildning de har rätt till. Det innebär att vi kan stanna längre på dessa skolenheter under själva tillsynsbesöket, men också att vi bättre kan följa upp att eventuella brister åtgärdas och ge råd och vägledning.

Skolinspektionen bedömer om, och i sådana fall på vilket sätt, den granskade verksamheten inte uppfyller de regler som gäller. Myndighetens granskning utgår bland annat från skollagen, förordningar och läroplaner. Bestämmelser som verksamheterna är skyldiga att följa.

När Skolinspektionen har tagit in tillräcklig information gör myndigheten en bedömning av om verksamheten lever upp till de lagar och regler som finns för verksamheten. Alla huvudmän får ett tillsynsbeslut för de verksamheter som huvudmannen ansvarar för. Dessutom får de skolenheter där Skolinspektionen fördjupat tillsynen och gjort tillsynsbesök ett eget beslut, som bara handlar om den skolenheten.

Skolinspektionen fattar också enskilda beslut avseende huvudmannens ansvartagande över de skolformer som huvudmannen ansvarar för.

Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på de sakuppgifter som Skolinspektion grundar sina bedömningar på.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.

Bilaga 2: Fakta om Högbyskolan

Högbyskolan ligger i Hemse och omfattar grundskolans årskurser 1-9 samt förskoleklass. Skolan har vid tillsynsbesöket totalt 285 elever varav 18 elever i förskoleklassen. Skolan är enparallelig från förskoleklass till årskurs 6. Årskurs 7 respektive årskurs 8 består av två klasser och årskurs 9 består av tre klasser. Skolan är organiserad i fyra arbetslag, två i årskurs 7-9, ett i årskurs F-6 och ett för fritidshemmet. Arbetslagen leds av fyra arbetslagsledare. Skolan har vid tillsynsbesöket tre förstelärare. Vid Skolinspektionens besök leds skolan av en t.f. rektor vars ursprungliga tjänst är som biträdande rektor på skolan samt som undervisande lärare. Ny rektor tillträdde på skolan ett par dagar efter tillsynsbesöket. Till skolan hör även en samundervisningsgrupp (bestående av elever både från grundskolan och elever som är mottagna i grundsärskolan) med sju elever.

Fritidshemmet granskas inte i denna tillsyn utan kommunens ansvarstagande för detta beskrivs i ett separat beslut.